

[REDACTED]

Ministerie van Defensie

Militaire Inlichtingendienst
Afdeling Inlichtingen

Postbus 20701
2500 ES Den Haag

Telefoon (070) 318 75 45
Telex 31337 MVD/GV/NL
Telefax (070) 318 79 51

Aan:
Zie verzendlijst

Uw brief

Uw kenmerk

Ons nummer

Datum

DISG7000177

09 januari 1997

Onderwerp

Joegoslavië: recente ontwikkelingen (nr 02/97)

1. Hierbij doe ik u toekomen een notitie over de recente ontwikkelingen in het voormalig Joegoslavië.
2. Zonder bijlage is deze brief ongerubriceerd.

Hoofd Militaire Inlichtingendienst

[REDACTED SIGNATURE]

Brigade-generaal

Bijlagen

-1-

Bezoekadres

Kalvermarkt 28, Den Haag

Doorkiesnummer

(070) 318 6634

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden.

[REDACTED]

VERZENDLIJST behorende bij brief MID nr. *DIS97000177*

d.d. 09 januari 1997

AAN:

Ministerie van Algemene Zaken
t.a.v. Coordinator van de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten

Hoofd Binnenlandse Veiligheidsdienst
t.a.v. Dhr [REDACTED]

Ministerie van Buitenlandse Zaken
t.a.v. plv DGPZ

NL-HPMV NAVO-Brussel

IMS/INT DIV, t.a.v. Kol [REDACTED] d.t.v. HPMV

DCBC, t.a.v. H-Dienstploeg (als hard copy & op schijf)

INTERN:

HMID
HACIV t.a.v. BCI
HAI
HAMID-KL/KM/KLu
HBMA
MID-cel
ARCHIEF

[REDACTED]

MINISTERIE VAN DEFENSIE
MILITAIRE INLICHTINGEDIENST
Afdeling Inlichtingen

ONTWIKKELINGEN IN DE VOORMALIGE JOEGOSLAVISCHE FEDERATIE

02/97

(Afgesloten 091200 JAN 1997)

Conclusie/voorzicht

Ondanks een eerste voltallige bijeenkomst van het algemeen-Bosnische parlement is het prematuur om te veronderstellen dat de integratie-tendensen een tegenwicht zullen bieden aan de centrifugale tendensen. In ieder geval blijft de Bosnische legerleiding gewag maken van nieuwe strijd en een totale nederlaag van de Serviërs.

De nieuwe bezuinigingen op de defensie-begroting zullen de onvrede in de Joegoslavische strijdkrachten verder aanwakkeren. Er is echter geen reden om aan te nemen dat het leger zich zal opstellen achter de oppositie tegen het Servische bewind.

BOSNIË-HERZEGOVINA

Voltallige parlement Bosnië-Herzegovina voor het eerst bijeen

Op 3 januari zijn zowel het Huis van Afgevaardigden als de Kamer der Volkeren van de Republiek B-H voor het eerst bijeengekomen. Een eerdere voorziene sessie (5 oktober) viel in het water door de weigering van de Bosnisch Servische afgevaardigden om de zitting bij te wonen. Tijdens de zitting zijn alle nominaties voor de ministerposten geaccepteerd. Deze eerste voltallige zitting van het parlement is een gedenkwaardige gebeurtenis. Voor het eerst sinds de Servische afgevaardigden het parlement van Bosnië in oktober 1991 verlieten, zitten Moslim- en Kroatische afgevaardigden weer naast hun Servische ambtgenoten. Hiermee betuigen de Servische vertegenwoordigers voorlopig officieel hun steun aan de integriteit van Bosnië. Aan hun daadwerkelijke bereidheid om een bijdrage aan de politieke besluitvorming in de Republiek Bosnië-Herzegovina te leveren, moet echter worden getwijfeld. Hiervoor zijn de oude tegenstellingen tussen de partijen te groot en lopen de belangen te zeer uiteen. De Bosnische Serviërs blijven de "soevereiniteit" van de Bosnisch-Servische republiek (RS) benadrukken. Er zijn onder hen reeds stemmen opgegaan om de zittingen van het parlement te verdelen over Sarajevo en Lukavica of Banja Luka (in Bosnisch-Servisch gebied), net zoals dit gebeurt bij het presidium en de ministerraad. Het is echter uiterst twijfelachtig of de Moslims en Kroaten daartoe bereid zullen zijn.

Dudakovic voorspelt "bevrijding" geheel Bosnië-Herzegovina

De bevelhebber van het Bosnische Vijfde Korps, Dudakovic, heeft verklaard dat het zijn droom is "deel uit te maken van een leger dat de grenzen van de Una tot de Drina verdedigt". Hij verklaarde dat de tijd tot dat moment een overgangperiode is, waarin "Banja Luka, Bijeljina, Brcko en Foca" zullen worden herwonnen. Uiteindelijk zei hij te hopen op de reïntegratie van het "bezette deel van Bosnië-Herzegovina". Met deze uitspraken schaaft Dudakovic zich onder de Bosnische Moslim-leiders (onder wie ook president Izetbegovic) die onlangs hebben gezinspeeld op een "herovering" van de Servische delen van Bosnië-Herzegovina. De genoemde steden liggen verspreid over geheel Bosnië-Herzegovina en zij staan momenteel allen onder controle van de Serviërs; op één na (Bijeljina) hadden zij voor de oorlog een Moslim-meerderheid. Dat de uitspraken van Dudakovic werden verspreid door de staatsmedia, wijst erop dat zij de mening van de Bosnische top weergeven. Reeds eerder waren er indicaties dat de Bosnische legerleiding rekening houdt met nieuwe vijandelijkheden tegen (met name) de Serviërs om het eigen dreigende territoriale en politiek isolement te doorbreken. Daartoe achten zij de volledige nederlaag van de Serviërs noodzakelijk en mogelijk.

Benoemingen in regering RS

Tijdens de zitting van de Nationale Assemblée van de RS op 25 december jl. zijn een tweetal nieuwe plaatsvervangende ministers benoemd. Generaal-majoor Milosevic is benoemd tot één van de plaatsvervangende ministers van Defensie, terwijl de echtgenote van de voormalige president van de RS, Dr. Zelen-Karadzic tot plaatsvervangend minister van Gezondheidszorg is benoemd.

Milosevic werd tijdens de afgelopen zuivering van de militaire top van de VRS door de SDS-leiding naar voren geschoven als de nieuwe commandant van het 7e Korps. De zittende commandant, Grubac, weigerde echter op te stappen en slaagde erin om nagenoeg het gehele Korps in verzet te laten komen tegen de nieuwe benoeming. De Korpsstaf weigerde Milosevic de toegang tot het hoofdkwartier en zelfs persoonlijke interventie van de huidige RS-president Plavsic en minister van Defensie Ninkovic had geen succes. In een poging de zaak niet te laten escaleren (Plavsic had immers al genoeg problemen om de toenmalige VRS-bevelhebber Mladic van zijn post te krijgen) werd kolonel Andjic benoemd tot nieuwe commandant van het 7e Korps en tot generaal-majoor bevorderd. Grubac ging akkoord met deze nieuwe officier omdat deze wel gedragen zou worden door de eenheden van het 7e Korps. Uit de nieuwe positie van de, als korpscommandant afgewezen, Milosevic kan worden opgemaakt dat de SDS-leiding vasthoudt aan haar politiek van installeren van politiek betrouwbare officieren op belangrijke posten. De benoeming van Milosevic is daarom een bewijs van de politieke controle van de SDS over de VRS.

De benoeming van de vrouw de vroegere SDS-voorzitter en voormalige president van de RS Karadzic als plaatsvervangend minister van Gezondheid lijkt bedoeld als provocatie van de internationale gemeenschap, maar is ook los daarvan niet geheel zonder reden. Zij is één van de voorzitters van het Rode Kruis in de RS en functioneerde tot dusver als een adviseuze voor het RS-Ministerie van Gezondheidszorg. Haar promotie tot plaatsvervangend minister komt daarom niet geheel uit de lucht vallen.

JOEGOSLAVIË

Defensie-budget daalt

De Joegoslavische minister van Defensie Bulatovic heeft in het parlement verklaard dat de defensiebegroting het komende jaar met 730 miljoen dinar zal afnemen ten opzichte van 1996 tot een waarde van 6,5 miljard dinars (1,3 miljard US dollar volgens de officiële wisselkoers). Bulatovic onderstreepte dat voor een realistische defensie-inspanning 9,3 miljard dinar noodzakelijk zou zijn, maar stelde dat de staatsfinanciën geen grotere inspanning rechtvaardigden. Reeds een aantal jaren wordt aanzienlijk bezuinigd op de Joegoslavische defensie-uitgaven. Deze reducties zijn extra schrijnend in het licht van de inflatie (ruim 58% volgens de officiële gegevens in 1996) en door het feit dat de bestedingen voor het ministerie van Binnenlandse Zaken (verantwoordelijk voor de openbare orde) wél groei vertonen. Bovendien waren er de afgelopen tijd indicaties dat de defensie-uitgaven zouden worden verhoogd; uit de gepresenteerde cijfers blijkt dat hiervan in 1997 vooralsnog geen sprake zal zijn. De genoemde uitspraken van Bulatovic zullen de onvrede in de Joegoslavische strijdkrachten (VJ) over de leef- en werkomstandigheden nog verder doen toenemen.

Gesprek Perisic met studenten

Perisic heeft, in een gesprek met een delegatie van de demonstrerende studenten, verklaard voorstander te zijn van een democratische oplossing voor de aanhoudende demonstraties. Hij onderstreepte dat zijn eenheden niet tussenbeide zullen komen in geval van een treffen met de oproerpolitie. Met deze uitspraak bevestigt Perisic zijn officiële verklaring van 30 december, toen hij reageerde op de "open brief" van VJ-officieren waarin gevraagd werd om de oppositie tegen Milosevic te steunen. Hij wees toen deze eis van de hand en noemde de brief "een poging tot speculatie, manipulatie en ongegronde beschuldigingen omtrent de rol van het leger." Ook nu weer geeft Perisic te kennen dat de VJ niet tussenbeide zal komen en vraagt hij de partijen om tot een democratische oplossing te komen. Dit is dus wederom een bewijs dat Perisic de VJ buiten de politieke onlusten wil houden. In dit standpunt schijnt hij gesteund te worden door de Federale minister van Defensie, Pavle Bulatovic. De genoemde uitspraak van Perisic kan worden uitgelegd als een verkapte steunbetuiging aan de demonstranten tegen het socialistische bewind, maar ook als een indicatie dat de VJ niet zal reageren op een eventueel grootschalig optreden van de veiligheidsdiensten tegen hen.

Bomaanslag op gebouw JUL

Op 6 januari is er een bomaanslag gepleegd op het gebouw van de partij 'Joegoslavische Verenigd Links' (JUL), de partij die geleid wordt door de vrouw van Milosevic, Mirjana Markovic. Het is niet de eerste keer dat er een bomaanslag wordt gepleegd op gebouwen van de regeringspartijen tijdens de huidige politieke crisis in Belgrado. Op 22 november werd er brandbom bij het gebouw van de kleine regeringspartij Nieuwe Democratie (ND) naar binnen gegooid. De daders werden niet gevonden. Zowel op 22 november als op 6 januari bleef de schade beperkt en waren er geen slachtoffers, zelfs geen gewonden. Een belangrijkere overeenkomst tussen beide voorvallen is dat beide bomaanslagen gepleegd zijn op een moment dat de regering in een soort bezinningsfase over de te volgen politiek met betrekking tot de demonstraties verkeert. Op 22 november begonnen de demonstraties aan kracht te winnen en dreigden de studenten zich bij de demonstranten aan te sluiten. Ook nu is de regering gedwongen haar positie opnieuw te bepalen door het rapport van de OVSE, de krachtige veroordeling door de Orthodoxe Kerk en de weigering van het leger (VJ) om solidariteit met de regering te tonen. Naar alle waarschijnlijkheid is de bomaanslag daarom gepleegd door een groepering die de regering wil dwingen om over te gaan tot gewelddadige onderdrukking van de protesten. De voornaamste pleitbezorger hiervan is de JUL zelf. Haar leidster roept in haar dagelijkse column regelmatig op tot harder optreden. Het is daarom niet onwaarschijnlijk dat de daders van de beide bomaanslagen gezocht moeten worden in de gelederen van de JUL zelf. Betrokkenheid van radicalen (de SSJ van Arkan of leden van Seselj's SRS) kan echter ook niet worden uitgesloten.

TanJug meldt dat SPO voorstander is van dialoog

Een woordvoerder van de oppositiepartij SPO, één van de belangrijkste delen van de oppositiecoalitie "Zajedno", heeft opgeroepen tot een dialoog met het bewind over de media, verkiezingen en "transformatie van de samenleving". Overigens eiste hij dat eerst de uitslagen van de verkiezingen zullen worden gerespecteerd. Opmerkelijk was dat de Joegoslavische staatsmedia, en met name het persbureau TanJug, de oproep van de SPO publiceerden. De oproep van de SPO vormt een indicatie dat deze partij bereid is tot een dialoog met de (socialistische) autoriteiten over pluralisering en democratisering van het openbare leven. Het feit dat de officiële media deze oproep publiceren (in tegenstelling tot de meeste andere uitingen van de oppositie) kan een aanwijzing zijn dat ook zij niet ongenegen zijn om met de SPO de dialoog aan te gaan. Dit kan te maken hebben met de wens het maatschappelijke draagvlak van de regering te verbreden; reeds eerder was sprake van onderhandelingen over een coalitie tussen de huidige regeringspartijen en de SPO. Ook kunnen de socialisten hopen op die wijze in te spelen op de onderlinge verdeeldheid binnen "Zajedno".

Montenegro dreigt eigen munt uit te geven

De onlangs benoemde plv premier van Montenegro, Drljevic, die verantwoordelijk is gesteld voor de sanering van het financiële stelsel van de republiek, heeft gesteld dat Montenegro een eigen munteenheid zou kunnen uitgeven. Het zou in de bedoeling liggen dat deze convertibel zal zijn, gesteund door de huidige reserves van Montenegro in harde valuta en door inkomsten uit buitenlandse handel. Zijn bewering werd voor een deel onderbouwd doordat de Montenegrijnse minister van Financiën Goranovic speculaties in de Westerse pers, dat een deel van de Montenegrijnse valuta-reserves zijn ondergebracht bij een particuliere bank op Cyprus, in het parlement bevestigde. Overigens sprak Drljevic de verwachting uit dat het niet zo ver zal komen en dat de federale Joegoslavische regering het drukken van nieuw geld achterwege zal laten.

De verschillen in economische ontwikkeling tussen de beide Joegoslavische deelstaten, Servië en Montenegro, zijn de politieke leiding van laatstgenoemde republiek reeds lang een doorn in het oog. Waar Servië afhankelijk is van zware (verliesgevende) industrie, denkt Montenegro een bloeiende economie te kunnen opbouwen uit handel en toerisme. De uitspraken van Drljevic kunnen echter ook niet los worden gezien van de groeiende politieke tegenstellingen tussen beide republieken. Zo heeft de Montenegrijnse leiding, en zelfs president Bulatovic, die geldt als een nauw medestander van zijn Servische ambtgenoot Milosevic, verkapte steun geuit aan de oppositie tegen diens bewind inzake de verkiezingsuitslag. In tegenstelling tot Milosevic in Servië, geniet het Montenegrijnse bewind daadwerkelijk enige populariteit onder de bevolking. De uitspraak van Goranovic zal door Servië zonder enige twijfel worden beschouwd als een provocatie. Hoewel een uiteenvallen van Joegoslavië op korte termijn onwaarschijnlijk blijft, als gevolg van het verschil in grootte tussen beide deelstaten en het feit dat Servië van Montenegro afhankelijk blijft voor toegang tot de zee, is te verwachten dat de decentraliserende tendensen zullen toenemen.